

УДК 378:81'1

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-2\(209\)-108-114](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-2(209)-108-114)

Давидченко Інна Дмитрівна,

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради, Україна

Davydchenko Inna,

Candidate Of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor Of The Department Of Ukrainian Linguistics,
Literature And Teaching Methods, Municipal Establishment
«Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy»

Of The Kharkiv Regional Council, Ukraine

E-mail: davidchenkoid@ukr.net

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-3461-6255>

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

A Розглянуто психологічні проблеми формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти. Визначено: предмет формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти; типи лінгвокультурологічних одиниць; лінгвістичні дисципліни, які балансують на межі різних гуманітарних, соціологічних, а інколи й точних, наук.

Розкрито функціонування термінів «ментальний», «ментальність» і «менталітет». Менталітет визначають як сукупність символів, які необхідно формуються в межах кожної культурно-історичної епохи та закріплюються у свідомості людей у процесі спілкування; система фундаментальних настанов етносу, які регулюють соціальну поведінку індивіда, зумовлюють готовність діяти в той чи інший спосіб, детермінують погляди людини на світ та орієнтують її на певну систему цінностей; специфіка свідомості спільноти, що вивчається.

Ключові слова: лінгвокультурологічна компетентність; ментальний; ментальність; менталітет; асоціативний експеримент; психолінгвістичний експеримент

Psychological problems of forming linguistic and cultural competence of higher education students

S The article deals with the psychological problems of forming linguistic and cultural competence of higher education students. It was defined the following: the subject of forming linguistic and cultural competence of higher education students; types of linguistic and cultural units; linguistic disciplines that balance on the edge of various humanitarian, sociological, and sometimes exact sciences.

The functioning of the terms “mental”, “mentality” and “mentality” is considered. Mentality is defined as a set of symbols that are necessarily formed within the limits of each cultural and historical era and fixed in the minds of people in the process of communication; the system of fundamental instructions of the ethnos, which regulate the social behavior of the individual, determine the willingness to act in one way or another, determine the person’s views on the world, and direct him to a certain system of values; specifics of the consciousness of the community under study.

It was examined materials of associative experiments and as a specific for certain linguistic and cultural “associative profiles» of characters of consciousness, that integrate in itself mental and perceptible knowledge that is owned by this linguistic and cultural. Scientists consider that the hypotheses and, in particular, results got by linguistic introspection offered by linguists must pass experimental verification, and that is why the meaningfulness of psycholinguistic methods of research grows.

The content of the linguistic and cultural competence of higher education students forms relevant cultural systems, represented by national cultural phenomena, notions, concepts, and language systems, which are significantly different from each other. Intercultural and interlinguistic differences constitute the national specificity of the linguistic picture of the world of a certain ethnic group, which can be determined by comparing it with the linguistic pictures of the world of other peoples. It is a specific part of the linguistic picture of the world of a separate linguistic culture that is of greatest interest for the formation of linguistic and cultural competence.

Key words: linguistic and cultural competence; mental; mentality; associative experiment; psycholinguistic experiment; linguistic and cultural units; linguistic disciplines

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Актуальність пошуку шляхів розв'язання психологічних проблем формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти посилюється необхідністю подолання виявлених суперечностей між: актуалізацією потреби сучасного суспільства в оптимальному рівні міжкультурної взаємодії та недостатністю наукових досліджень, що закладають теоретичні основи лінгвокультурологічної компетентності педагогів; значним потенціалом змісту освітнього процесу закладу вищої освіти щодо підготовки здобувачів вищої освіти та недостатнім науково-методичним забезпеченням процесу формування лінгвокультурологічної компетентності; необхідністю застосування сучасних інноваційних форм, методів і технологій підвищення готовності здобувачів вищої освіти до професійної діяльності у закладах освіти й недостатнім інформаційним і технологічним забезпеченням зазначеного процесу.

Українська лінгвокультурологія орієнтована на вивчення національно-культурного складника, мовної картину світу, мовної особистості з її компетенційними можливостями, отож, постає потреба опрацювання психологічної проблематики національного психотипу, ментефактів, бачення рідної культури в собі в цій культурі.

Лінгвокультурологія як наука створює цілісну картину культурного впливу на мову й мовлення з огляду на глибинні семантичні рівні культурної репрезентації, а також на системне представлення одиниць мови й культури в їхній кореляції та взаємодії [5].

Нині в лінгвокультурології виокремилося декілька напрямів: лінгвокультурологія окремої соціальної групи, етносу, яка досліджує конкретну лінгвокультурну ситуацію; діахронічна лінгвокультурологія, яка вивчає зміни лінгвокультурного стану етносу в певний період часу; порівняльна лінгвокультурологія, яка досліджує лінгвокультурні особливості різних етносів, а також особливості менталітету певного етносу із позиції носіїв мови і культури; лінгвокультурна лексикографія, яка займається укладанням лінгвокраїнознавчих словників [4].

Феномен «лінгвокультурологічна компетентність» є складним і багатоаспектним явищем у системі життєдіяльності людини,

її соціалізації, освіти, навчанні та вихованні. Лінгвокультурологічна компетентність здобувачів вищої освіти характеризується такими основними складниками: наявністю високого рівня комунікативної культури; володінням знаннями лінгвокультурологічної компетентності; вмінням розробляти й виконувати програми самоосвіти; здатністю займати чітку й дієву громадянську позицію; володінням високим рівнем культури отримання, відбору, зберігання, відтворення, оброблення та інтерпретації інформації; здатністю управляти власною емоційною працею, здійснювати творчий підхід; спроможністю визначати адекватність змісту педагогічного процесу поставленим завданням; умінням виокремлювати домінуючі, вузлові ідеї освітніх компонентів, оновлювати їх зміст; організовувати заходи щодо інтеграції знань; умінням розробляти методики й технології навчання; вмінням створювати дієве освітньо-виховне середовище; вмінням занурюватися в особистісну сутність студента, допомагати у становленні його особистості; володінням достатнім рівнем методологічної культури; прагненням до розвитку особистих креативних якостей [3].

Практичне значення психологічних проблем формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти полягає в упровадженні заходів щодо формування лінгвокультурологічної компетентності з педагогічним колективом закладів вищої освіти (педагогічні тренінги, майстер-класи, семінари, творчі вечори, конференції, круглі столи, брейн-ринги тощо), зі здобувачами вищої освіти (педагогічні тренінги, усні журнали, брейн-ринги, квести тощо); розробленні навчально-методичного комплексу для здобувачів вищої освіти «Формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти», модифікації та коригуванні змісту освітніх компонентів («Дошкільна педагогіка»; «Сучасна українська мова»; «Українська мова за професійним спрямуванням»; «Основи науково-педагогічних досліджень»).

Аналіз попередніх досліджень і публікацій, у яких започатковано психологічні проблеми формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти на базі аналізу мовного матеріалу крізь призму зіставної лінгвокультурології вважається гіпотеза

лінгвальної відносності Сепіра-Уорфа, яка виникла на ґрунті ідей американської етнолінгвістики. Серед світоглядних основ мовного релятивізму розглядають ідеї В. фон Гумбольдта, Л. Вайсгербера та американської етнолінгвістики (Ф. Боас, Ф. Шафф та ін.), «світ ідей» Платона, сенсуалізм Дж. Локка, німецьку ідеалістичну філософію (Й. Гердер, І. Кант та ін.), «народну психологію» (Г. Штайнталь, М. Лацарус та ін.), гештальтпсихологію (В. Вундт), логічний позитивізм (Л. Вітгенштайн), екзистенціалізм (М. Гайдеггер), герменевтику (Г. Гадамер).

Аналіз як вітчизняних, так і зарубіжних наукових праць виявив, що мовознавство утворило протягом другої половини ХХ та початку ХХІ століть численні лінгвістичні дисципліни, які баланують на межі різних гуманітарних, соціологічних, а інколи й точних, наук. Виділимо основні такі дисципліни: 1) лінгвістика + соціологія – соціолінгвістика; 2) лінгвістика + соціопсихологія – соціопсихолінгвістика; 3) лінгвістика + психологія – психолінгвістика, психосемантика, психологія мовлення; 4) лінгвістика + етнопсихологія – етнопсихолінгвістика; 5) лінгвістика + етнологія, країнознавство – етнолінгвістика, лінгвокраїнознавство; 6) лінгвістика + етносеміотика – етнолінгвосеміотика; 7) лінгвістика + семіотика – лінгвосеміотика; 8) лінгвістика + семіотика культури – лінгвосеміотика культури; 9) лінгвістика + соціокультурологія – соціолінгвокультурологія; 10) лінгвістика + культурологія – лінгвокультурологія.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Причина виникнення численних міждисциплінарних мовознавчих наук убачається передусім у тому, що перекодування інформації з мови однієї науки на мову іншої (інших) сприяє осмисленню об'єкта на нових теоретичних основах, на вищому рівні та дає змогу домогтися результатів, яких не можна досягти при однобічному підході. Дво- та багатобічний підхід, який передбачає накладання однієї на одну альтернативних моделей об'єкта, уможлиблює створення його об'ємної картини та на цьому ґрунті помітне розширення сфери прикладного використання отриманих даних: навчання мов, переклад, пропаганда, реклама, піар, нейролінгвістичне програмування, психотренінг, психотерапія, автоматичний синтез і аналіз мовлення, розроблення програм штучного інтелекту тощо.

Мета статті: розглянути психологічні проблеми формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти.

Викладення основного матеріалу. Із нашого погляду, предметом формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти мають стати такі типи лінгвокультурологічних одиниць: константи, концепти, етноконцепти культури; культурні об'єкти (культурні риси, артефакти, форми в їх речовому та символічному вираженні, культурні композиції, конфігурації та системи тощо); символи як форма вираження архетипів і буття культури, чинники національно-культурної самоідентифікації (образи – символи, символіка поселення та житла, одягу; громадського побуту, звичаєвості; основних галузей господарства; народної ботаніки, медицини, астрономії; міфології, демонології; язичництва, християнства, іудаїзму, ісламу, буддизму, ведизму тощо; атмосферних явищ, географічних назв, нумізматики, архітектури; усної народної творчості; частин людського тіла; слова, алфавітів, чисел; творів художньої літератури, тексту, дискурсу в цілому; кольорів, мінералів, квітів тощо); культурні модальності (еволюція, модернізація, прогрес, деградація, деструкція, культурний «шок» тощо); культурні позначення (знаки, образи, маркери, атрибути, імідж, семантичні конструкти, культурні тексти та коди, семіозис, культурна семантика в цілому); герменевтика культури; культурні норми (зразки, правила, стандарти; канони, міфи, стереотипи, традиції; етика, естетика; стиль, мода, нормативність, функціональні ознаки; культура праці та споживання, побут, дозвілля, спілкування тощо); міжкультурна взаємодія (культурна дифузія, запозичення, толерантність, глобалізація, компліментарність, відторгнення, конфлікт цінностей, культурний синтез, діалог тощо); культурна психологія особистості (модель «Я» творців культури; модель видатної особистості, дітей – індиго; особистість як суб'єкт інновацій; модель культурного потенціалу особистості; модель акмеологічної типізації особистості (сучасного вченого), менталітетознавство; трансперсональна психологія, інтуїція, осяяння, інсайт, просвітлення тощо; антикультура («чорний» піар, «лінгвістика брехні»; масова, «елітарна» культура (криваві бойовики;

звеличення культу сили, грошей, гедонізму; магів-шарлатанів, псевдовідунів; «чорний» гумор, примітивні шоу тощо); культурно-інтеграційні та диференційні процеси та явища (кооперація, консолідація, солідарність, злагода, взаємодопомога, самотність, локальність, «самостійність», ворожнеча політичних партій та окремих лідерів тощо); культурні аспекти спеціалізованих галузей діяльності (культури: правова, політична, філософська, наукова, художня, релігійна, інформаційна, охорони здоров'я, природи тощо); мова та духовність (мова та релігії народів світу, їх подібність; «одухотворення знань», «мудрість», а не лише «чистий розум», «філософія серця»; загальнолюдські цінності; дух – душа – тіло; покаєння, молитва, прощення; Біблія тощо); культурні мотивації (індивідуальні та групові інтереси; сенс життя, «вміння жити», самоорганізація, саморегуляція, самоідентифікація; статус, престижність; культурообумовлена поведінка та свідомість людей (церемоніальна поведінка, обряди та ритуали, вербальне та невербальне комунікування, творчість та інноватика, спосіб життя, дозвілля, світосприйняття, міфологія та вірування, архетипи свідомості тощо); культурні інститути (культурна політика, заклади культури, освіти та соціального патронажу, творчі спілки, заклади охорони пам'яток культури, фонд української культури, засоби масової інформації Інституту культурології тощо) [7].

Здійснений нами аналіз освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів із галузі знань 01 Освіта / Педагогіка став підставою для твердження, що у стандартах вищої педагогічної освіти значна увага приділяється формуванню у здобувачів вищої освіти – майбутніх фахівців освіти умінь інтегрувати спеціальні, психолого-педагогічні, методичні й дидактичні знання в різних ситуаціях професійної діяльності та посилається на наявний досвід для особистісного саморозвитку й самовдосконалення, а саме: визначати психічний стан здобувачів, звертаючи увагу на їхні емоції, вираз очей, жести, позу з метою добору ефективних методів взаємодії з дітьми в освітньому процесі; розрізняти, виявляти й розвинути емпатію, чутливість, співпереживання, доброту, справедливість; з'ясовувати, попереджати й усувати причини негуманного ставлення до тварин, людей, рослин у процесі гуманних

почуттів, стосунків, поведінки; аналізувати мотиви дій і вчинків дітей, а не лише їх результати; виховувати симпатію один до одного, гуманні почуття, колективні взаємини, справедливість, добропорядність у грі та спілкуванні; реалізувати й розвивати свої педагогічні здібності, включаючи як їх перцептивні (розуміти та вивчати впливати не лише на поведінку вихованців, а й на мотиви, цілі); інтерпретувати та розуміти внутрішній стан дитини за нюансами її поведінки, володіти засобами невербальної поведінки (міміка, жести), запроваджувати демократичний стиль керівництва, підтримувати однакове ставлення до всіх дітей дошкільного віку [7].

Розглядаючи функціонування термінів «ментальний», «ментальність» і «менталітет», то «ментальний» визначаємо насамперед як «розумовий» [8]. Коли ж мова йде про здатність людини до психічного відображення об'єктивного світу, то тут термін «ментальний» є синонімом до терміна «ідеальний», тобто внутрішній світ людини – це «розумовий», а частіше «ментальний», «уявний» або «ідеальний» світ. Цей світ розбудовується на основі «розумових» / «ментальних» структур, механізмів, моделей, схем тощо, комбінаторика яких у кожній мовній спільноті дещо розрізняється, формуючи в такий спосіб її «ментальність». Менталітет визначають як сукупність символів, які необхідно формуються в межах кожної культурно-історичної епохи та закріплюються у свідомості людей у процесі спілкування; систему фундаментальних настанов етносу, які регулюють соціальну поведінку індивіда, зумовлюють готовність діяти в той чи інший спосіб, детермінують погляди людини на світ та орієнтують її на певну систему цінностей; специфіку свідомості спільноти, що вивчається.

У зв'язку з розвитком нових лінгвістичних дисциплін методика асоціативного психолінгвістичного експерименту активно використовується «з метою конструювання мережі асоціацій у свідомості індивіда й етнос відомості». Зміст даного експерименту полягає в тому, що піддослідному пропонують певне слово – стимул, на яке необхідно дати негайну відповідь іншим словом [10].

Результати дослідження. Проведення соціолінгвістичного моніторингу на матеріалі компаративної фразеології дало змогу простежити чітку маніфестацію ціннісних пріоритетів етносу,

бо світорозуміння етнічної групи генерується зі спільного минулого – міфів, легенд, святинь, символів, еталонів, стереотипів. Останні, як таксони культури етносу, формують химерні семіотико-семантичні хитросплетіння, внаслідок яких постають образи-еталони, тому ці одиниці є показовими маніфестантами «духу народу», його ціннісних пріоритетів. Етапи соціолінгвістичного моніторингу: 1) анкетування інформантів (моніторинг визначено в роботі як точковий вид соціальних досліджень, сутність якого полягала в анкетуванні інформантів); 2) проведення статистичних підрахунків за двома параметрами: а) встановлення рівня володіння інформантами зазначеними параметрами; б) визначення аксіологічного заряду; 3) обґрунтування лінгвокультурологічних висновків.

Дослідники вносять до дефініції концепту свої нюанси, своє бачення проблеми, хоча сутність концепту – як ментального психокультурного «згустку» знань певного народу – в цілому не змінюється. Тому для уникнення такої термінологічної плутанини треба послуговуватися неускладненим додатковими кваліфікаціями терміном «концепт».

Отже, на наш погляд, близьке визначення концепту як складного (багатовимірного) ментального утворення (смислу), яке позначене культурною специфікою та має ім'я (вираження в мові) (С. Воркачов, В. Карасик, В. Манакін, А. Приходько, О. Селіванова та ін.).

Наприклад, із воском порівнюється колір шкіри обличчя, рук тощо, передаючи семантику «блідо-жовтий», «мертвотно-блідий». При цьому блідий колір свічки характеризує традиційне ставлення до символу свічки, яка використовувалася у слов'ян у ритуалах, пов'язаних із хворобою, смертю («вилиття» хвороби / порчі, обряд поховання). У німецькій мовній свідомості білий віск асоціюється не лише зі смертю, а й зі станом афекту та хворобами. Натомість в українській – нервовий стрес або важкий психологічний стан можна передати за допомогою жовтого кольору як віск, напр.: Де це ти бродиш? Чого ти став такий жовтий, як віск? – питала в Кайдаша жінка.

Вимоги, що ставляться до фахової культури сучасних професійних перекладачів, передбачають володіння принципами й результатами сучасних досліджень у галузі не тільки теорії та практики перекладу, а й багатьох наук гуманітарного

циклу: лінгвістики, психолінгвістики, когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології, культурології, герменевтики тощо [2].

У міжкультурній комунікації співрозмовники різних лінгвокультур по-різному декодують повідомлення. У такому випадку, безумовно, не виконується комунікативна функція мови (передавання значення), для здійснення якої в процесі спілкування представників різних культур учасникам спілкування необхідно знати і враховувати як систему цінностей носіїв цих культур, так і систему цінностей, яка відображається однією мовою. Для розв'язання цього завдання необхідно, з одного боку, усвідомлення власної культурної приналежності, з іншого – культурологічний опис лексики тієї чи іншої мови [1].

Із нашого погляду, майбутні фахівців закладів освіти мають володіти таким багажем знань, умінь і навичок, що сприятимуть практичному досягненню високих результатів лінгвокультурологічної компетентності. З огляду на специфіку професійної діяльності у майбутніх фахівців закладів освіти необхідно виробити такі вміння: самостійно складати мовленнєві взірці розповідей (описові, власного досвіду, творчі); розробляти лінгвокультурологічні моделі, доступні для наслідування дітьми; добирати малі жанри фольклору, тексти художніх творів, що сприяють розвитку образного мовлення дітей; укладати сценарії дидактичних мовленнєвих ігор, ситуацій і розробляти мовленнєві завдання; укладати конспекти занять, сценарії літературних ранків і вечорів, розваг; виправляти мовленнєві помилки та огріхи й запобігати виникненню нових; творчо планувати навчально-мовленнєву діяльність здобувачів освіти [6].

Висновки з даного дослідження. Змістом лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти формуються відповідні культурні системи, представлені національними культурними явищами, поняттями, концептами та мовними системами, що значно відрізняються одна від одної. Міжкультурні та міжмовні відмінності становлять національну специфіку мовної картини світу певного етносу, визначити яку можна, порівнюючи її з мовними картинами світу інших народів. Саме специфічна частина мовної картини світу окремої лінгвокультури представляє найбільший інтерес для формування лінгвокультурологічної компетентності.

Перспективи подальших розвідок. Аналізом мовних одиниць у контексті культури викликано постановку низки нових для лінгвістики проблем. Лінгвокультурологією, із нашого погляду, як самостійною галуззю знань треба вирішувати специфічні завдання і при цьому відповісти насамперед на низку питань, що узагальнено можна сформулювати так: як культура бере участь в утворенні мовних концептів; до якої частини значення мовного знака прикріплюються «культурні смисли»; усвідомлюється сенс говорити та слухати і як вони впливають на мовні стратегії; чи існує в реальності культурно-мовна компетенція носія мови, на підставі якої втілюються в текстах і розпізнаються носіями мови культурні смисли.

Перспективним є впровадження ознайомчих семінарів для викладачів закладів вищої освіти (особливо для тих, хто викладає на старших курсах) із метою їх подальшого ознайомлення з новими методиками проведення занять. Комплексний підхід у поєднанні з міждисциплінарним підходом до навчання здатний покращити освітній процес, стимулювати активність студентів. У такий спосіб можливо перетворити процес запам'ятовування та засвоєння фразеологізмів на цікавий квест, де студентам пропонується широкий вибір завдань, які спрямовані на самовдосконалення та всебічний розвиток [9].

Список використаної джерел

1. Агеева В. О., Васіна І. В. Проблема лінгвокультурологічної інтерференції у процесі міжкультурної комунікації та перекладу. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (1). С. 106–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_5%281%29_24.
2. Білан Н. І. Лінгвокультурологічні та психологічні проблеми перекладу англійських текстів жанру політичних мемуарів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. 2021. № 49, т. 2. С. 131–134.
3. Бондаренко Л. І. Зміст і структура дослідної компетентності майбутнього викладача вищого навчального закладу. *Вісник Луганського нац. ун-ту імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 10, ч. 3. С. 94–98.
4. Босик С. В., Кресан О. Я. Лінгвокультурологія як філософія мови і культури. *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2019»*: матеріали XXI Всеукр. наук. конф. молодих учених. Черкаси, 2019. С. 377–379.
5. Венжинович Н. Лінгвокультурологічний аспект мовознавчих досліджень: навч.-метод. посіб. до спецкурсу для студентів філологічного факультету. Ужгород: ФОП Сабов А. М., 2015. 267 с.

6. Давидченко І. Д. Лінгвокультурологічна компетентність та її роль у фаховому становленні майбутніх фахівців закладів освіти. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Філологічні науки*. 2021. Вип. 1 (21). С. 252–260.

7. Давидченко І. Д. Формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ, 2018. 359 с.

8. Колотило М. О. Ментальність і менталітет: онтологічний статус та антропологічні виміри. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2017. Вип. 15. С. 66–69.

9. Мусафір В. Психолого-педагогічні засади вивчення лінгвокультурології із використанням фразеологізмів та стійких виразів німецької мови. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*: зб. наук. праць. Умань, 2020. Вип. 1 (3), ч. 2. С. 94–101.

10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: [підручник]. Полтава: Довкілля. Київ, 2008. 712 с.

References

1. Ahieieva, V. O., Vasina, I. V. (2019). Problema lnhvokulturolohichnoi interferentsii u protsesi mizhkulturnoi komunikatsii ta perekladu [The problem of linguistic and cultural interference in the process of intercultural communication and translation]. *Molodyi vchenyi* [A young scientist], 5 (1), 106-109. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_5%281%29_24 [in Ukrainian].
2. Bilan, N. I. (2021). Lnhvokulturolohichni ta psykholohichni problemy perekladu anhlomovnykh tekstiv zhanru politychnykh memuariv [Linguistic and psychological problems of translating English-language texts of the genre of political memoirs]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Filolohiia* [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Philology], 49, 2, 131-134 [in Ukrainian].
3. Bondarenko, L. I. (2013). Zmist i struktura doslidnoji kompetentnosti majbutnjogho vykladacha vyshhogho navchalnogho zakladu [The content and structure of the research competence of the future teacher of a higher educational institution]. *Visnyk Lughanskogo nac. un-tu imeni T. Gh. Shevchenka. Pedagogichni nauky* [Herald of Luhansk National T. G. Shevchenko University. Pedagogical sciences], 3, 94-98 [in Ukrainian].
4. Bosyk, S. V., & Kresan, O. Ya. (2019). Lnhvokulturolohiia yak filosofii movy i kultury [Linguistic culture as a philosophy of language and culture]. In *Aktualni problemy pryrodnychkykh i humanitarnykh nauk u doslidzhenniakh molodykh uchenykh «Rodzynka – 2019»* [Actual problems of natural sciences and humanities in the research of young scientists «Rainbow - 2019»]: XXI Vseukrainska naukova konferentsiia molodykh uchenykh (pp. 377-379). Cherkasu [in Ukrainian].
5. Venzhynovych, N. (2015). Lnhvokulturolohichnyi aspekt movoznavchykh doslidzheni [Linguistic aspect of linguistic research]: navchalno-metodychnyj posibnyk do speckursu dlja studentiv filologichnogho fakuljtetu. Uzhghorod: FOP Sabov A.M. [in Ukrainian].

6. Davydchenko, I. D. (2021). Lihvokulturolohichna kompetentnist ta yii rol u fakhovomu stanovlenni maibutnikh fakhivtsiv zakladiv osvity [Linguistic-cultural competence and its role in the professional formation of future specialists of educational institutions]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Filolohichni nauky* [Bulletin of Alfred Nobel University. Philological sciences], 1 (21), 252-260 [in Ukrainian].
7. Davydchenko, I. D. (2018). Formuvannja linghvokulturolohichnoji kompetentnosti majbutnikh vykhovateliv doshkiljnykh navchaljnykh zakladiv [Formation of linguistic and cultural competence of future teachers of preschool educational institutions]. (PhD diss.). Sloviansk [in Ukrainian].
8. Kolotylo, M. O. (2017). Mentalnisti i mentalitet: ontologichnyi status ta antropologichni vymiry [Mentality and mentality: ontological status and anthropological dimensions]. *Aktualni problemy filosofii ta sociologhii* [Actual problems of philosophy and sociology], 15, 66-69 [in Ukrainian].
9. Musafir, V. (2020). Psykholoho-pedahohichni zasady vyvchennia lihvokulturolohii iz vykorystanniam frazeolohizmiv ta stiikykh vyraziv nimetskoj movy [Psychological and pedagogical principles of the study of linguistic and cultural studies using idioms and stable expressions of the German language]. In *Psykholoho-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly* [Psychological and pedagogical problems of the modern school]: zbirnyk naukovykh prats (Is. 1 (3), p. 2, 94-101 [in Ukrainian].
10. Selivanova, O. O. (2008). Suchasna linghvistyka: napriamy ta problemy [Modern linguistics: directions and problems]: pidruchnyk. Poltava: Dovkillja. K. [in Ukrainian].

*Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 01.03.2023*